

Przedmiotowe zasady oceniania z historii na poziomie podstawowym i rozszerzonym w III Liceum Ogólnokształcącym w Łomży w roku szkolnym 2015/2016

PODSTAWA PRAWNA :

Obowiązują ustalenia:

1. Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (*z późniejszymi zmianami*) art.3a.
2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.
3. Statut Szkoły.

ZASADY OGÓLNE

1.Nauczyciel na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz przedstawia uczniom przedmiotowe zasady oceniania.

2.Nauczyciel informuje uczniów o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.

ZASADY OCENIANIA BIEŻĄCEGO:

Obszary oceniania:

1. Prace pisemne:

- zadania domowe w formie dłuższej wypowiedzi – referatu, opisu, notatki, wypracowania.
- brak zgłoszenia nieodrobionej pracy domowej, skutkuje oceną niedostateczną wpisaną do dziennika.
- przy ocenie pisemnej pracy domowej uwzględnia się: zgodność z tematem pracy, poprawność merytoryczną, zawartość rzeczową, wkład pracy ucznia, kreatywność, spójność językową oraz poprawność ortograficzną.

2. Kartkówki:

- kartkówki (testy sprawdzające) z ostatnich trzech lekcji bieżących.
- kartkówki nie są przez nauczyciela zapowiadane wcześniej i zastępują odpowiedzi ustne uczniów;
- kartkówka może obejmować również materiał będący przedmiotem pracy domowej.
- przez kartkówkę należy rozumieć pisemną formę sprawdzenia wiadomości, obejmującą materiał nie większy niż do trzech ostatnich lekcji najczęściej pod postacią testu wyboru, pytań zamkniętych albo otwartych.

- zgłoszenie nieprzygotowania do lekcji, nie zwalnia ucznia z pisania zapowiedzianej kartkówki;

- Punktacja jest ustalana dla każdej pracy – przyjmując za 100% ilość wszystkich punktów oceny wystawiane są następująco:

0 – 29% niedostateczny

30 – 50% dopuszczający

51 – 74% dostateczny

75 – 94% dobry

95 – 100% bardzo dobry

- Oceny z kartkówek nie obejmują oceny celującej.

- ocena uzyskana z kartkówki nie podlega poprawie

3. Sprawdziany:

- sprawdziany przeprowadza się po zrealizowaniu każdego działu programowego i obejmują one większą partię materiału składającą się na cały zakres danego działu programowego;

- sprawdzian powinien być zapowiedziany, co najmniej jeden tydzień przed terminem jego przeprowadzenia:

- uczeń powinien być zapoznany z kryteriami stosowanymi przy ocenie danego sprawdzianu;

- w przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiedzianego sprawdzianu lub uzasadnionej nieobecności klasy, termin zostanie uzgodniony ponownie, ale nie obowiązuje wtedy konieczność tygodniowego wyprzedzenia;

- termin podania wyników sprawdzianu nie powinien przekraczać dwóch tygodni od czasu jego przeprowadzenia, termin ten może ulec wydłużeniu w przypadku realizacji sprawdzianów pisemnych jednocześnie w kilku oddziałach.

Przeliczanie punktów na stopnie szkolne odbywa się według następującej skali procentowej w stosunku do ilości wszystkich, możliwych do uzyskania punktów:

ocena skala 1- 6

niedostateczny 0 – 29 %

dopuszczający 30 – 50 %

dostateczny 51 - 74 %

dobry 75 – 94 %

bardzo dobry 95- 98 %

celujący 99-100 %

4. Wypowiedź ustna:

- w odpowiedzi ustnej ucznia ocenie podlega: zawartość merytoryczna wypowiedzi, w tym posługiwanie się terminologią przedmiotową, kompozycja logiczna i spójność rozwiązania, umiejętność uzasadniania i argumentowania, formułowania myśli, wyrażania sądów i opinii, jasność i precyzyjność wypowiedzi, poprawność językowa;

- wypowiedź ustna ucznia na lekcji dotyczy zawsze materiału programowego z trzech ostatnich lekcji bieżących;

- ocena z odpowiedzi ustnej ucznia nie podlega poprawie.

5. Aktywność ucznia na lekcji:

- uczeń ma obowiązek aktywnie uczestniczyć w lekcjach i angażować się we wszelkie czynności edukacyjne podejmowane na zajęciach przedmiotowych;

- aktywność uczniów będzie oceniana na bieżąco, za poprawną wypowiedź na lekcji uczeń otrzymuje plus

- za 5 plusów – bdb,

- za 4 plusy – db,

- za 3 plusy – dst

6. Praca w grupach

Przy ocenianiu brane jest pod uwagę:

- zaangażowanie członków grupy w prezentację (od 0 do 5 pkt)

- sposób prezentowania rezultatów pracy grupy (od 0 do 5 pkt)

- wykorzystanie pomocy (od 0 do 5 pkt)

- przestrzeganie ustalonych przez nauczyciela i uczniów reguł prezentacji (od 0 do 5 pkt)

Uzbierane 20 punktów to 100 % - dalsza punktacja tak jak przy kartkówkach.

7. Prace dodatkowe

1. Uczeń może podjąć się:

- opracowania ciekawych materiałów na zajęcia

- przygotowania referatów, albumów, gazetki, prac długoterminowych itp.

2. Prace są oceniane według kryteriów:

- wyczerpanie tematu (od 0 do 5 pkt)

- estetyka wykonania (od 0 do 5 pkt)

- atrakcyjność formy (od 0 do 5 pkt)

- poprawność terminologii historycznej i kultura wypowiedzi (od 0 do 5 pkt)

Uzbierane 20 punktów to 100 % - dalsza punktacja tak jak przy kartkówkach

8. Nieprzygotowanie do lekcji:

- uczeń ma prawo do nieprzygotowania **jeden raz** w semestrze

- zgłoszenie nieprzygotowania obejmuje nie tylko brak opanowania wiadomości z ostatnich trzech lekcji, ale również brak zadania domowego (bez względu na jego formę, to znaczy

w formie pisemnej lub prezentacji ustnej), oraz brak wymaganych pomocy naukowych (podręcznik, zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń, lub inne wymagane na dane zajęcia pomoce na przykład mapy, artykuły prasowe i inne);

- nieprzygotowanie do lekcji należy zgłaszać na początku zajęć lekcyjnych.

- w przypadku, kiedy uczeń nie jest przygotowany do zajęć, a nie zgłosił tego faktu, otrzymuje ocenę niedostateczną.

- w dzienniku lekcyjnym nieprzygotowanie ucznia odnotowuje się literą N

9. Zeszyt przedmiotowy:

- uczeń ma obowiązek posiadania zeszytu przedmiotowego na każdej lekcji historii i prowadzenia go systematycznie;

- nauczyciel może dokonać kontroli zeszytu przedmiotowego ucznia w każdym czasie, a nieusprawiedliwiony brak zeszytu na zajęciach lub stwierdzone rażące braki w zeszycie skutkują oceną niedostateczną do dziennika.

10. Oceny cząstkowe uczeń otrzymuje za następujące prace:

- prace domowe
- odpowiedź przy tablicy
- aktywność na zajęciach
- kartkówki
- klasówki
- inne prace

11. Poprawianie prac klasowych

Uczeń ma prawo poprawić jedną, dowolnie wybraną przez siebie, klasówkę. Poprawa następuje w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. Niższa z ocen nie jest brana pod uwagę przy liczeniu Ω .

12. Formy informowania uczniów o ich bieżących osiągnięciach edukacyjnych.

Nauczyciel:

a. po przeprowadzonej lekcji ustnie przekazuje informacje o tym, co uczniowie już wiedzą, a co wymaga jeszcze uzupełnienia i zadaje wykonanie dodatkowych zadań, różnicując je w zależności od indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów

b. po sprawdzeniu prac pisemnych analizuje je wraz z uczniami, wskazuje co uczniowie zrobili dobrze, co jeszcze muszą poprawić i ukierunkowuje pracę tak, aby osiągnęli lepsze efekty w następnej pracy pisemnej

c. po odpowiedzi ustnej ucznia określa jej dobrą część i te elementy, które wymagają uzupełnienia oraz daje wskazówki mające na celu poprawić efektywność pracy

d. przekazuje na prośbę ucznia, szczegółowe informacje dotyczące osiągnięć edukacyjnych na indywidualnych spotkaniach, których terminy są ustalane każdorazowo według potrzeb uczniów.

13. Poprawianie oceny końcowej

Procedura poprawy oceny jest zgodna z podaną w Statucie Szkoły.

KRYTERIA OCENY

Ocena niedostateczna

Uczeń nie opanował wiedzy i umiejętności w stopniu koniecznym, pozwalającym na kontynuację nauki na wyższym szczeblu kształcenia i nie jest w stanie kontynuować nauki w klasie programowo wyższej. Nie rozumie podstawowych wiadomości, ujętych w planie wynikowym, myli je i zniekształca. Nie jest w stanie nawet przy wydatnej pomocy nauczyciela rozwiązać problemu o elementarnym stopniu trudności. Nie opanował koniecznej, prostej terminologii. Nie opanował najważniejszych dat, pojęć, wydarzeń, nazwisk i innych podstawowych faktów. Myli elementarne fakty i zjawiska. Nie potrafi poprawnie lokalizować w czasie (na osi czasu) i przestrzeni historycznej (na mapie ściennej lub w atlasie) wydarzeń i procesów historycznych. Ma poważne trudności w samodzielnym posługiwaniu się podstawowymi źródłami informacji historycznej. Nie zna przyczyn ani skutków wydarzeń omawianych zjawisk. Jest świadomy istnienia związków teraźniejszości z przeszłością, ale nie potrafi ich sensownie wytłumaczyć. W trakcie wypowiedzi ustnej lub pisemnej przedstawia jedynie nieliczne fakty dotyczące tematu, w tym wiele z błędami i bez zachowania porządku chronologicznego i hierarchii ważności. W niewielkim stopniu i z błędami określa ramy czasowo-przestrzenne poszczególnych tematów. W większości błędnie prezentuje związki i zależności pomiędzy opisywanymi faktami i zjawiskami. Posługuje się bardzo nielicznymi, najbardziej podstawowymi terminami historycznymi, często błędnie. Formułuje nieliczne i niepoprawne wnioski. Dokonując oceny opisywanych wydarzeń i zjawisk posługuje się tylko stereotypami i ogólnikami. Poważną trudnością sprawia mu analiza tekstu źródłowego i udzielenie odpowiedzi na postawione do tekstu pytania. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są nieudolne i nie spełniają wymogów kompozycyjnych i językowych. Zeszyt przedmiotowy prowadzi bardzo niesystematycznie, posiada duże luki w materiale lekcyjnym i zadaniach domowych. Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności przedmiotowych. Na lekcjach jest bierny i nie angażuje się w proces nauczania. W ciągu roku szkolnego wykazuje niską frekwencję i posiada dużo nieusprawiedliwionych godzin. Pomimo działań wspomagających ze strony nauczyciela nie spełnia kryteriów oceny dopuszczającej.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma poważne braki w wiedzy i umiejętnościach przedmiotowych, ale przyswoił je w stopniu nieco poniżej wymagań programowych, z tego powodu nie jest w stanie samodzielnie rozwiązywać nawet prostych zadań o niewielkim stopniu trudności, nie jest w stanie samodzielnie pracować i aktywnie uczestniczyć w zajęciach. Spore braki wiedzy w zakresie podstawy programowej nie uniemożliwiają mu jednak dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej i nie przekraczają możliwości uzyskania podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki w szkole. Przedstawia, w czasie prezentacji ustnej lub pisemnej, mniej niż połowę wymaganej przy danym temacie wiedzy, popełniając przy tym znaczną ilość błędów. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje znajomość

jedynie nielicznych zagadnień. Prezentowany przez ucznia zasób wiedzy jest dosyć chaotyczny, mało uporządkowany i rzadko uwzględniający hierarchię ważności zjawisk i procesów. Częściowo trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni historycznej. Potrafi określić kolejność chronologiczną głównych wydarzeń, nanosi daty i wydarzenia na oś czasu przy wydatnej pomocy nauczyciela. Lokuje na mapie tylko miejsca ważnych, przełomowych wydarzeń. W znikomym sposobie wyjaśnia związki i relacje między faktami, zjawiskami i procesami historycznymi. Formułuje bardzo ograniczone wnioski, w dodatku z błędami i bez odpowiedniego uzasadnienia. Zna przyczyny i skutki jedynie wybranych wydarzeń, najczęściej tych, które miały przełomowe znaczenie dla dziejów ludzkości. Wypowiedź ucznia jest nieuporządkowana, niepełna i w ponad połowie błędna, a wypowiedzi pisemne zawierają liczne błędy językowe i ortograficzne. Podejmowana przez ucznia na lekcjach analiza tekstów źródłowych jest najczęściej niepełna, błędna i mało uporządkowana. Dodatkowo uczeń posiada duże braki w zeszycie przedmiotowym, tak w notatkach z lekcji, jak i braki prac domowych. Prace domowe ucznia są często niestaranne i nieprzemyślane. Uczeń sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy. Jedynie przy aktywnej i częstej pomocy nauczyciela rozwiązuje problemy typowe o niewielkim stopniu trudności. Jego frekwencja na lekcjach jest wprawdzie niska, ale w przeważającej mierze usprawiedliwiona.

Ocena dostateczna

Uczeń opanował wiadomości podstawowe ujęte w planie wynikowym na poziomie nieprzekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej. Dysponuje niepełną wiedzą określoną programem nauczania, ale nie uniemożliwia mu to dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej. Opanował najważniejsze wiadomości i umiejętności, ale zapamiętywanie treści dominuje u niego nad ich rozumieniem. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje około połowy wymaganych zagadnień. W czasie wypowiedzi ustnych i pisemnych przedstawia materiał rzeczowy w większości uporządkowany pod względem tematycznym, zachowując hierarchię ważności rozpatrywanych faktów i zjawisk oraz porządek chronologiczny. Przedstawia, w czasie prezentacji swej wiedzy, około połowy wymaganej przy temacie faktografii, nie popełniając przy tym znacznej ilości błędów. Trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni historycznej. Potrafi określić kolejność chronologiczną głównych wydarzeń. Nanosi daty i wydarzenia na oś czasu przy pomocy nauczyciela. Ma dosyć dobrą orientację na mapie, ale samodzielnie lokuje na mapie jedynie miejsca ważnych wydarzeń. W ograniczonym stopniu prezentuje relacje i związki między faktami, zjawiskami i procesami historycznymi. Dostrzega, w wąskim zakresie, zależności i związki przyczynowo- skutkowe pomiędzy zjawiskami z historii powszechnej i historii Polski. Posługuje się poprawnie terminologią historyczną i faktografią mieszczącą się w minimum programowym określonym ustawą. Formułuje samodzielnie mało uporządkowane wnioski, chociaż w większości poprawne, ale często bez odpowiedniego uzasadnienia. Analiza tekstów źródłowych jest u niego pełna, uporządkowana tematycznie i chronologicznie, wykonywana samodzielnie i zawiera jedynie nieliczne błędy rzeczowe. Wykazuje znajomość najczęściej występujących i wykorzystywanych na lekcjach źródeł – umie je rozróżnić pod względem formy i treści oraz wykorzystać jako źródło informacji historycznej z instrukcją i pod kierunkiem nauczyciela. Umiejętności przedmiotowe stosuje w sytuacjach typowych. Jego wypowiedzi ustne i pisemne rzadko są chaotyczne i zawierają nieliczne błędy językowe. Nazywa problemy o średnim stopniu trudności i stawia do nich pytania. Prace domowe często są staranne i przemyślane i w przeważającej mierze pozostają w związku z tematem zadania. W zeszycie

przedmiotowym nie ma rażących braków, prowadzi go systematycznie. Jest raczej mało aktywny na zajęciach, nie angażuje się szczególnie w proces dydaktyczny na lekcjach, sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy, chyba, że jest systematycznie do tego zachęcany przez nauczyciela. Ma przeciętną frekwencję na lekcjach, ale zawsze usprawiedliwioną.

Ocena dobra

Uczeń opanował wiadomości z zakresu podstawowego i ponadpodstawowego objęte programem nauczania w sposób zadowalający. Ma wprawdzie niewielkie braki w zakresie wiedzy, ale udziela prawidłowych odpowiedzi naprowadzających na właściwy tok myślenia i poprawnie rozwiązuje zadania o pewnym stopniu trudności i wymagające opanowania umiejętności przewidzianych programem. Prawidłowo rozumuje, dostrzega podobieństwa i różnice. W czasie odpowiedzi ustnych i pisemnych przedstawia materiał rzeczowy uporządkowany pod względem tematycznym, zachowując niemal całkowicie hierarchię ważności danych faktów, zjawisk i procesów oraz porządek chronologiczny. Wyodrębnia najważniejsze zagadnienia w obrębie poszczególnych tematów i czyni to niemal bezbłędnie. Potrafi samodzielnie i precyzyjnie określić ramy czasowo - przestrzenne danego zagadnienia czy zjawiska, lokalizując je w czasie i przestrzeni historycznej. Przedstawia zdecydowaną większość wymaganej faktografii, bez poważniejszych błędów. Poprawnie stosuje większość pojęć i terminologii przedmiotowej wymaganej przy danych tematach, pomijając jedynie jednostkowe pojęcia. Dostrzega i opisuje poprawnie zależności i związki przyczynowo - skutkowe między różnymi faktami, zjawiskami i procesami historycznymi, również pomiędzy zjawiskami z zakresu historii powszechnej i historii Polski. Formułuje, z nielicznymi błędami, prawidłowe wnioski cząstkowe i ogólne. Jego ocena wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych nie budzi większych zastrzeżeń, ale częściowo jest stereotypowa i emocjonalna. Podejmowana przez ucznia i wykonywana samodzielnie analiza tekstów źródłowych zawiera jedynie nieliczne jednostkowe błędy rzeczowe, jest w większości kompletna, uporządkowana tematycznie i chronologicznie. Czytanie różnego rodzaju tekstów źródłowych ze zrozumieniem, pod kątem sformułowanych do tekstu pytań, nie stwarza uczniowi większego problemu - dokonuje właściwej selekcji informacji. Typowe zadania teoretycznych i praktyczne rozwiązuje całkowicie samodzielnie. Nabyte umiejętności przedmiotowe potrafi stosować w sytuacjach problemowych. Rozumie związki przyczynowo - skutkowe występujące w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym. Wiadomości nie tylko zapamiętuje, ale też je rozumie. Wiedzę czerpie nie tylko z podręcznika, ale także z innych źródeł informacji (literatura popularnonaukowa, Internet, prasa codzienna i inne). Jego prace pisemne domowe są zawsze związane z tematem, zawierają własne przemyślenia i wnioski i nie posiadają błędów merytorycznych. Uczeń jest aktywny w klasie, chętnie zabiera głos w dyskusji, zgodnie współpracuje w grupie. Ma starannie i systematycznie prowadzony zeszyt przedmiotowy. Posiada wysoką frekwencję na lekcjach - systematycznie uczęszcza na zajęcia z historii.

Ocena bardzo dobra

Uczeń w pełni przyswoił sobie wiadomości podstawowe i ponadpodstawowe objęte podstawą programową. Właściwie stosuje zdobyte umiejętności i wiedzę. Posługuje się odpowiednim słownictwem - używa pojęć we właściwym znaczeniu. Samodzielnie podaje odpowiedzi, ocenia fakty, procesy i zjawiska rzeczywistości społeczno- politycznej. Samodzielnie również rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne. Samodzielnie analizuje teksty źródłowe dokonując prawidłowej interpretacji wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych i oceniając ich wiarygodność i przydatność. Potrafi integrować wiedzę z różnych źródeł informacji

historycznej w czasie swoich wypowiedzi ustnych i pisemnych. Potrafi korelować swą wiedzę historyczną z wiedzą z pokrewnych przedmiotów (język polski, wiedza o kulturze, wiedza o społeczeństwie, geografia). Ma bardzo dobrą orientację we współczesnej rzeczywistości politycznej i społeczno - gospodarczej Polski i świata. Wykazuje pełną i rzetelną znajomość poznanej faktografii. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bogate w treści, fakty, opinie i oceny, bez błędów językowych i ortograficznych i integrują wiedzę uzyskaną z różnych źródeł informacji historycznej. Podejmuje próby twórczego rozwijania własnych uzdolnień. Samodzielnie i poprawnie interpretuje dane statystyczne, wykresy i mapy. Samodzielnie wyciąga wnioski, formułuje problemy i pytania. Prezentuje na forum klasy własne sądy i opinie uzasadniając je za pomocą trafnych argumentów w toku dyskusji. Jest bardzo aktywny na lekcjach, organizuje pracę w grupie. Starannie wykonuje zadania domowe i dodatkowe zadania wykraczające poza podstawowe wymagania programowe (Np. gromadzi materiał regionalny, opracowuje referaty, biogramy, przygotowuje gazetki ściennie). Chętnie angażuje się w różnego rodzaju konkursy przedmiotowe. Posiada wzorowo prowadzony zeszyt przedmiotowy.

Ocena celująca

Uczeń posiada wiedzę wykraczającą wyraźnie poza podstawy programowe. Jego zasób wiedzy i umiejętności świadczy o wyraźnych i sprecyzowanych uzdolnieniach humanistycznych. Systematycznie pracuje nad pogłębianiem wiedzy historycznej i rozwijaniem własnych uzdolnień i zainteresowań - samodzielnie, poprzez lekturę pozycji popularnonaukowych, zdobywa dalszą wiedzę. Czynnie uczestniczy w lekcjach, prezentuje dociekliwość podczas rozwiązywania problemów historycznych, formułując własne sądy i opinie na podstawie znacznej wiedzy faktograficznej, a także w oparciu o odpowiednie teksty źródłowe i lekturę dla uzasadnienia swej wypowiedzi. Dokonuje pełnej oceny zjawisk, procesów i faktów w oparciu o szeroki zasób informacji zdobytych ze źródeł poza podręcznikowych. Umiejętnie wykorzystuje wiedzę z innych przedmiotów – historii czy geografii. Biegłe rozwiązuje podane do przemyślenia problemy teoretyczne i praktyczne. Proponuje własne, niekonwencjonalne i nietypowe rozwiązania. Starannie wykonuje dodatkowe zadania – referaty, biogramy, odczyty, gazetki ściennie, artykuły. Współpracuje z nauczycielem w przygotowywaniu zajęć opartych na twórczym rozwiązywaniu problemów. Samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia. Wzorowo prowadzi zeszyt przedmiotowy. Uczestniczy w olimpiadach i konkursach przedmiotowych i osiąga w nich sukcesy.

Wymagania szczegółowe - zakres podstawowy klasa I dopuszczający

wymagania w zakresie wiadomości

Uczeń:

1. omawia najważniejsze postanowienia i konsekwencje traktatu wersalskiego
2. definiuje pojęcie totalitaryzmu
3. omawia główne założenia ideologii totalitarnych: faszyzmu włoskiego, nazizmu i komunizmu i ocenia je
4. omawia narodziny II Rzeczypospolitej

5. omawia kształtowanie się granic II RP
6. zna główne problemy wewnętrzne odrodzonego państwa
7. zna główne różnice między konstytucjami polskimi z 1921 i 1935 r.
8. definiuje pojęcie sanacja
9. wymienia główne osiągnięcia i porażki II RP
10. omawia agresję niemiecką i sowiecką na Polskę w 1939 r.
11. omawia politykę obu najeźdźców wobec Polaków
12. omawia nazistowską politykę eksterminacji Żydów
13. omawia udział narodu polskiego w walce z Niemcami (ZWZ-AK, powstanie warszawskie, PSZ na Zachodzie)
14. zna podstawowe fakty dotyczące polskiego państwa podziemnego
15. zna decyzje Wielkiej Trójki wobec Polski
16. omawia powojenny podział świata na bloki demokratyczny i komunistyczny
17. zna okoliczności rozpadu bloku sowieckiego w Europie
18. omawia przejęcie władzy w Polsce przez komunistów w latach 1944-47
19. zna wydarzenia z lat 1956, 1968, 1970 i 1976
20. omawia powstanie i działalność NSZZ Solidarność w latach 1980 – 81 oraz wprowadzenie stanu wojennego
21. omawia przełom roku 1989 i początek budowy III RP
22. zna podstawowe fakty i daty związane ze wstąpieniem Polski do NATO i UE

wymagania w zakresie umiejętności:

Uczeń:

1. opisując wydarzenia umieszcza odpowiednio fakty w czasie i przestrzeni
2. potrafi wydobyć podstawowe informacje ze źródeł historycznych: tekstów, tabel, ilustracji i map
3. odróżnia fakty od opinii
4. posiada podstawową umiejętność hierarchizacji faktów historycznych

dostateczny

wymagania w zakresie wiadomości:

Uczeń:

1. omawia postanowienia traktatu wersalskiego i jego konsekwencje
2. omawia zadania i znaczenie Ligi Narodów
3. przedstawia losy sprawy polskiej na konferencji paryskiej
4. omawia stosunki Polski z sąsiadami w okresie 1918-39
5. zna przyczyny przewrotu majowego i jego konsekwencje
6. omawia główne problemy gospodarcze II RP i próby ich przezwyciężenia
7. omawia wydarzenia międzynarodowe z lat 1938 i 1939
8. zna główne etapy działań wojennych w Europie w latach 1940 – 45
9. zna decyzje Wielkiej Trójki na temat kształtu powojennego świata i losów Polski
10. zna okoliczności rozpadu bloku sowieckiego w Europie
11. zna podstawowe fakty i daty z historii zjednoczonej Europy
12. zna podstawowe fakty dotyczące stosunków państwo – Kościół w PRL
13. zna przykłady działań opozycyjnych wobec władzy komunistycznej
14. omawia przemiany polityczne i gospodarcze po 1989 r.

wymagania w dziedzinie umiejętności:

Uczeń:

1. rozróżnia bezpośrednie i pośrednie przyczyny i następstwa wydarzeń i zjawisk
2. odczytuje potrzebne informacje także z wykresów, diagramów, schematów (w tym drzew genealogicznych)
3. opisuje wydarzenia i zjawiska historyczne, uwzględniając zachodzące między nimi podobieństwa i różnice
4. porównuje wydarzenia, wskazując cechy charakterystyczne dla epok i okresów historycznych

dobry

wymagania w zakresie wiadomości:

Uczeń:

1. omawia powody słabości i załamanie się porządku wersalskiego w Europie
2. zna sytuację mniejszości narodowych w II RP i politykę państwa wobec mniejszości
3. zna główne etapy działań wojennych w Europie i na świecie w latach 1940 – 45
4. omawia główne etapy historii PRL: Polska pod rządami Bieruta, Gomułki, Gierka i Jaruzelskiego
5. zna etapy kształtowania się opozycji politycznej wobec władz PRL, wymienia organizacje i najważniejszych działaczy opozycyjnych
6. zna dzieje Polski w latach 1983 – 1989
7. zna ustalenia „okrągłego stołu” oraz rolę rządu T. Mazowieckiego
8. zna wydarzenia „jesieni ludów” w Europie Środkowej
9. omawia najważniejsze zagrożenia dla świata u progu trzeciego tysiąclecia
10. zna przemiany polityczne i gospodarcze w III RP do roku 2011

wymagania w zakresie umiejętności

Uczeń:

1. opisuje przebieg procesu historycznego uwzględniając rodzaj, wielkość i tempo zmian
2. wyciąga wnioski wynikające z porównania wydarzeń i zjawisk historycznych
3. porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych
4. dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych
5. analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epoki i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego
6. dobiera argumenty niezbędne dla uzasadnienia własnej opinii
7. rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego

bardzo dobry

wymagania w zakresie wiadomości:

1. Uczeń zna w pełni określoną programem nauczania faktografię i terminologię historyczną dotyczącą:
2. historii politycznej państw Europy, w tym Polski

3. życia społecznego i gospodarczego Europy, USA (wielki kryzys) i Polski
4. II wojny światowej w wymiarze powszechnym i polskim oraz konfliktów po 1945 r. na świecie
5. kultury, sztuki, myśli politycznej i filozoficznej w Europie i Polsce
6. potrafi porównać sytuację różnych narodów europejskich pod okupacją niemiecką
7. omawia problematykę stosunków polsko – żydowskich w II RP, podczas okupacji niemieckiej i po II wojnie światowej
8. omawia rolę Polski w rozbięciu bloku sowieckiego w Europie
9. zna kierunki polskiej polityki zagranicznej po roku 1989

wymagania w zakresie umiejętności:

Uczeń:

1. posiada umiejętność wykorzystywania wiadomości historycznych przy analizie wydarzeń współczesnych
2. ocenia przydatności źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.
3. dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny
4. tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy

celujący

1. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
2. samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania
3. biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów, proponuje rozwiązania nietypowe
4. bierze udział w olimpiadzie przedmiotowej i konkursach historycznych i osiąga w nich sukcesy
5. samodzielnie lub pod opieką nauczyciela przygotowuje opracowania (projekty) historyczne
6. samodzielnie lub pod opieką nauczyciela podejmuje prace badawcze

Wymagania szczegółowe - zakres rozszerzony klasa II

I. Starożytność.

1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje uwarunkowania geograficzne rozwoju cywilizacji na Bliskim i Dalekim Wschodzie;
- 2) porównuje formy ustrojowe i struktury społeczne w cywilizacjach bliskowschodnich;
- 3) rozpoznaje cechy charakterystyczne najważniejszych osiągnięć kulturowych cywilizacji bliskowschodnich oraz hinduskiej i chińskiej w zakresie architektury, sztuki, nauki i pisma.

2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje geograficzne uwarunkowania cywilizacji greckiej;
- 2) wyjaśnia przemiany ustrojowe w Atenach i porównuje formy ustrojowe greckich polis;
- 3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby, teatru, literatury, filozofii, nauki i identyfikuje je z ich twórcami;
- 4) identyfikuje dziedzictwo kultury greckiej w dorobku kulturowym Europy.

3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim.

Uczeń:

- 1) porównuje kolonizację grecką z fenicką w basenie Morza Śródziemnego;
- 2) charakteryzuje wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Wielkiego;
- 3) charakteryzuje ekspansję rzymską i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego.

4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w Rzymie republikańskim i w cesarstwie rzymskim;
- 2) porównuje niewolnictwo w Rzymie z wcześniejszymi formami niewolnictwa w świecie bliskowschodnim i greckim;
- 3) opisuje zmiany w położeniu religii chrześcijańskiej w państwie rzymskim (od religii prześladowanej, poprzez tolerowaną, do panującej);
- 4) prezentuje najważniejsze stanowiska historiografii dotyczące przyczyn upadku państwa rzymskiego;
- 5) rozpoznaje dokonania kulturowe Rzymian w dziedzinie prawa, literatury, nauki, architektury i techniki;
- 6) identyfikuje dziedzictwo kultury rzymskiej w dorobku kulturowym Europy.

II. Średniowiecze.

1. Bizancjum i Zachód a świat islamu.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje kręgi kulturowe: łaciński, bizantyjski i arabski;
- 2) opisuje charakterystyczne cechy bizantyjskiego systemu politycznego;
- 3) wyjaśnia wpływ cywilizacji islamskiej na cywilizację łacińską i bizantyjską;
- 4) rozpoznaje najważniejsze osiągnięcia cywilizacji islamskiej w zakresie architektury, sztuki i nauki.

2. Europa wczesnego średniowiecza.

Uczeń:

- 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków;
- 2) charakteryzuje i porównuje ideę cesarstwa karolińskiego z ideą cesarstwa Ottonów;
- 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie Zachodniej, z uwzględnieniem najazdów Arabów, Normanów i Węgrów;
- 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej;
- 5) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym.

3. Europa w okresie krucjat.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia ideowe i polityczne przyczyny rywalizacji papieżstwa z cesarstwem o zwierzchnictwo nad średniowieczną Europą;
- 2) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania oraz ocenia skutki wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty;
- 3) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w.;
- 4) opisuje kierunki i charakter oraz konsekwencje najazdów mongolskich dla Europy Środkowo-Wschodniej.

4. Polska w okresie wczesnopiastowskim.

Uczeń:

- 1) prezentuje główne stanowiska historiografii dotyczące etnogenezy Słowian;
- 2) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji;
- 3) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w X–XII w.;
- 4) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.;
- 5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII w.

5. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbitcia dzielnicowego;
- 2) porównuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce i w zachodniej Europie;
- 3) opisuje przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich oraz ocenia społeczno-kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim;
- 4) charakteryzuje proces przewyciężenia rozbitcia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła;
- 5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z okresu rozbitcia dzielnicowego i dziejów Europy.

6. Europa późnego średniowiecza.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza;
- 2) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu;
- 3) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV w.;

4) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyńskiego i ekspansji tureckiej dla Europy.

7. Polska w XIV–XV w.

Uczeń:

- 1) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.;
- 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich;
- 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV–XV w.;
- 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej;
- 5) ocenia panowanie Piastów w dziejach Polski; ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów;
- 6) synchronizuje wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV–XV w.

8. Kultura średniowiecza.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury średniowiecznej;
- 2) ocenia znaczenie włączenia ziem polskich do cywilizacyjnego kręgu świata zachodniego (łacińskiego);
- 3) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza w zakresie piśmiennictwa, prawa, filozofii, architektury i sztuki, z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza.

III. Dzieje nowożytne.

1. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje cywilizacje prekolumbijskie w Ameryce;
- 2) opisuje udział poszczególnych państw europejskich w podziale Nowego Świata w XVI–XVIII w.;
- 3) ocenia wpływ odkryć geograficznych i ekspansji kolonialnej na życie gospodarcze i kulturowe Europy;
- 4) ocenia długofalowe konsekwencje wielkich odkryć geograficznych dla Ameryki, Azji, Afryki.

2. Europa w XVI–XVII w.

Uczeń:

- 1) rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego oraz wskazuje czołowych twórców i ich dzieła;
- 2) wyjaśnia polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania i następstwa reformacji, opisując główne nurty i postaci; charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego;
- 3) opisuje mapę polityczną i wyznaniową Europy w XVI w.;
- 4) wyjaśnia zmiany w sposobie funkcjonowania państw europejskich w epoce nowożytnej, z uwzględnieniem charakterystyki i oceny absolutyzmu francuskiego;
- 5) opisuje proces kształtowania się państwa moskiewskiego/rosyjskiego;
- 6) charakteryzuje główne europejskie konflikty polityczne w XVI–VII w., z uwzględnieniem roli Turcji w Europie Środkowo-Wschodniej;
- 7) wyjaśnia genezę i opisuje następstwa rewolucji angielskich;

- 8) analizuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI–XVII w.;
- 9) opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w. i rozpoznaje główne dokonania epoki baroku.

3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej.

Uczeń:

- 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego; ocenia demokrację szlachecką;
- 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim oraz synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVI w. z wydarzeniami europejskimi;
- 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje stosunki z sąsiadami w XVI w.;
- 4) ocenia zmiany w relacjach polsko-litewskich w XVI w.;
- 5) ocenia kulturową rolę Polski w przeniesieniu wzorców cywilizacji zachodniej na obszary ruskie i litewskie;
- 6) ocenia sytuację wyznaniową na ziemiach Rzeczypospolitej w XVI w., w tym tolerancję wyznaniową oraz unię brzeską;
- 7) identyfikuje dzieła polskiego renesansu oraz ocenia dorobek polskiej myśli politycznej okresu odrodzenia i reformacji.

4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura.

Uczeń:

- 1) opisuje zmiany terytorium Rzeczypospolitej w XVII w.;
- 2) opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej ze Szwecją, państwem moskiewskim/Rosją i Turcją w XVII w.; wyjaśnia ich następstwa;
- 3) charakteryzuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej;
- 4) wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej w XVII w.;
- 5) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim oraz synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVII w. z wydarzeniami europejskimi;
- 6) charakteryzuje sarmatyzm jako ideologię i styl życia polskiej szlachty; rozpoznaje dzieła sztuki polskiego baroku.

5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania oświecenia europejskiego;
- 2) charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania w myśli politycznej, nauce, literaturze, sztuce i architekturze;
- 3) charakteryzuje absolutyzm oświecony na przykładach państw sąsiadujących z Rzeczpospolitą;
- 4) charakteryzuje program modernizacji Rosji i rosyjską ideę imperium;
- 5) charakteryzuje parlamentaryzm angielski i rewolucję przemysłową w Anglii;

- 6) porównuje przyczyny oraz charakter rewolucji amerykańskiej i francuskiej;
- 7) charakteryzuje specyfikę okresu jakobińskiego rewolucji francuskiej;
- 8) wskazuje najważniejsze zmiany na mapie politycznej Europy i Ameryki Północnej w XVIII w. oraz wyjaśnia ich przyczyny;
- 9) ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.

6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego;
- 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.;
- 3) charakteryzuje i ocenia dzieło Sejmu Wielkiego, odwołując się do tekstu Konstytucji 3 maja;
- 4) opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiorów Polski, a także analizuje zmiany granic;
- 5) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące rozbiorów, panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego i przyczyn upadku Rzeczypospolitej;
- 6) wyjaśnia specyfikę polskiego oświecenia; ocenia dorobek kulturowy okresu stanisławowskiego, z uwzględnieniem reformy szkolnictwa;
- 7) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVIII w. z wydarzeniami w Europie i w Stanach Zjednoczonych

IV. Wiek XIX.

1. Europa napoleońska.

Uczeń:

- 1) opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona; charakteryzuje napoleońską ideę imperium;
- 2) wyjaśnia źródła sukcesów i porażek Napoleona w polityce wewnętrznej i zagranicznej;
- 3) wyjaśnia wpływ idei rewolucji francuskiej i wojen okresu napoleońskiego na zmiany polityczne, społeczne i gospodarcze w Europie;
- 4) wskazuje przykłady i wyjaśnia przyczyny zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona;
- 5) charakteryzuje ustrój polityczny Księstwa Warszawskiego;
- 6) charakteryzuje decyzje kongresu wiedeńskiego, z uwzględnieniem sprawy polskiej.

2. Europa i Stany Zjednoczone w epoce rewolucji przemysłowej.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje proces uprzemysłowienia państw europejskich i Stanów Zjednoczonych;
- 2) charakteryzuje rozwój terytorialny, gospodarczy oraz przemiany społeczno-kulturowe w Stanach Zjednoczonych w XIX w.;
- 3) ocenia gospodarcze, społeczne, kulturowe i ekologiczne skutki rewolucji przemysłowej.

3. Ideologie XIX w.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje i porównuje ideologie: konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjalizm utopijny, marksizm i anarchizm;

- 2) wyjaśnia związki pomiędzy ideologiami liberalnymi i nacjonalistycznymi a europejskimi ruchami niepodległościowymi i zjednoczeniowymi, omawia powstanie o niepodległość Grecji, Wiosnę Ludów, zjednoczenie Włoch i Niemiec;
- 3) porównuje cele i charakter oraz ocenia polityczne i społeczno-gospodarcze skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec;
- 4) charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników: związki zawodowe, partie polityczne oraz wyjaśnia proces demokratyzacji, z uwzględnieniem przemian ustrojowych w Europie Zachodniej.

4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje i porównuje cele oraz metody polityki zaborców wobec społeczeństwa polskiego w okresie niewoli narodowej;
- 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej;
- 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych;
- 4) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące powstań narodowych;
- 5) charakteryzuje koncepcje polityczno-społeczne Wielkiej Emigracji XIX w. i ich wpływ na życie polityczno-społeczne w trzech zaborach;
- 6) ocenia dorobek kultury polskiej XIX w. i jej wpływ na kształtowanie się tożsamości narodowej Polaków.

5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny odmiennego rozwoju gospodarczego ziem polskich w trzech zaborach;
- 2) analizuje strukturę społeczeństwa w trzech zaborach, z uwzględnieniem mniejszości narodowych i wyznaniowych, w tym ludności żydowskiej;
- 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki emigracji w XIX w. oraz ocenia aktywność polityczną, militarną i kulturalną Polaków w Europie;
- 4) porównuje programy ruchu narodowego, ruchu ludowego oraz partii socjalistycznych;
- 5) charakteryzuje wydarzenia rewolucyjne 1905–1907;
- 6) porównuje dynamikę zmian gospodarczych i społecznych na ziemiach polskich z przemianami europejskimi oraz synchronizuje wydarzenia z historii politycznej.

Wymagania szczegółowe – zakres rozszerzony klasa III

Wiek XIX i początek wieku XX.

Ocena dopuszczająca :

Uczeń:

1. wymienia najważniejsze reformy wewnętrzne dokonane przez Napoleona w okresie konsulatu i cesarstwa
2. podaje granice czasowe , w jakich zamyka się epoka napoleońska
3. wymienia i wskazuje na mapie kraje , z którymi walczyła Francja w okresie napoleońskim
4. zna postacie J. H. Dąbrowskiego , J. Wybickiego i ich rolę w powstaniu Legionów Polskich we Włoszech
5. zna okoliczności powstania i upadku Księstwa Warszawskiego
6. wie kim był J. Poniatowski i jaka rolę odgrywał w Księstwie Warszawskim
7. wymienia cel i główne zasady Kongresu Wiedeńskiego

8. wymienia państwa , które odgrywały szczególną rolę podczas obrad
9. określa ramy czasowe funkcjonowania Królestwa Polskiego
10. wymienia decyzje Kongresu w sprawie polskiej
11. wymienia najważniejsze wynalazki i odkrycia naukowe XIX wieku
12. zna najwybitniejszych twórców kultury w XIX wieku
13. wymienia najważniejsze zjawiska i problemy społeczne XIX wieku
14. wymienia ideologie ukształtowane w XIX wieku
15. wymienia najważniejsza państwa kolonialne XIX wieku
16. umiejscawia w czasie wydarzenia Wiosny Ludów oraz wskazać państwa , w których miały one miejsce
17. wymienia najważniejsze czynniki , które sprzyjały jednoczeniu Niemiec i Włoch
18. wymienić główne ośrodki (państwowe) jednoczenia Niemiec i Włoch
19. umiejscawia w czasie wydarzenia powstania listopadowego i styczniowego
20. zna najważniejszych przywódców powstań (listopadowego , styczniowego)
21. określa charakter działań powstańczych (listopadowym, styczniowym)
22. wymienia przykłady represji zaborców wobec narodu polskiego po powstaniu styczniowym
23. zna najważniejszych polskich twórców kultury tworzących w XIX wieku
24. wymienia pierwsze polskie partie polityczne powstałe w II połowie XIX wieku
25. wskazuje na mapie obszary polskie dobrze i słabo rozwinięte gospodarczo w okresie zaborów
26. wymienia państwa należące do Trójporozumienia i Trójprzymierza
27. wymienia najważniejsze przyczyny wybuchu I wojny światowej
28. określa ramy czasowe I wojny światowej
29. wymienia najważniejsze bitwy I wojny światowej
30. umiejscawia w czasie rewolucje w Rosji
31. zna pojęcia : Św. Przymierze , polityka równowagi , legitymizm , Kodeks Napoleona , legiony , Wielka Emigracja , rusyfikacja , germanizacja , migracje , romantyzm , pozytywizm , uwłaszczenie , Wiosna Ludów , Trójprzymierze , Trójporozumienie , branka , autonomia ,

Ocena dostateczna :

Uczeń:

1. wymienia najważniejsze cechy ustrojowe konsulatu i cesarstwa we Francji
2. wyjaśnia cel i skutki „blokady kontynentalnej”
3. wskazuje na mapie najważniejsze bitwy okresu napoleońskiego
4. wymienia główne przyczyny ekspansywnej polityki zagranicznej Napoleona
5. przedstawia okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech
6. wymienia główne postanowienia Konstytucji Księstwa Warszawskiego
7. przedstawia rolę Księstwa w wojnach napoleońskich z Austrią i Rosją
8. zna cel i zasadę działania Św. Przymierza
9. przedstawia główne postanowienia Kongresu i wskazuje zmiany na mapie
10. przedstawia najważniejsze zmiany gospodarcze , społeczne , demograficzne
11. wymienia główne kierunki filozoficzne , artystyczne oraz style architektoniczne w XIX wieku
12. wymienia główne hasła ideologii politycznych ukształtowanych w XIX wieku
13. wymienia główne przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX wieku
14. wskazuje na mapie obszary kolonialne państw imperialnych
15. wymienia najważniejsze etapy zjednoczenia Włoch i Niemiec
16. zna najważniejsze zdobycze w demokratyzacji życia politycznego w XIX wieku
17. wymienia najważniejsze przyczyny wybuchu wydarzeń Wiosny Ludów
18. podaje przyczyny i skutki powstania listopadowego i styczniowego
19. wymienia główne obozy polityczne Wielkiej Emigracji
20. charakteryzuje politykę zaborców wobec narodu polskiego
21. zna różnice w położeniu Polaków pod trzema zaborami
22. przedstawia formy obrony Polaków przed rusyfikacją i germanizacją
23. rozumie znaczenie pracy organicznej

24. wymienia najważniejsze dzieła polskich twórców kultury XIX wieku
25. określa przynależność ideologiczną pierwszych polskich partii politycznych i podaje najważniejsze hasła
26. wymienia główne gałęzie przemysłu rozwijającego się na ziemiach polskich
27. przedstawia genezę wybuchu I wojny światowej
28. przedstawia charakter działań wojennych podczas I wojny światowej
29. wymienia najważniejsze bitwy I wojny światowej
30. wymienia główne przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji
31. wymienia główne siły polityczne kształtujące sytuację polityczną w Rosji
32. zna pojęcia : Kongresówka , Rzeczypospolita Krakowska , emisariusz , „sto dni Napoleona” , ukaz , praca organiczna , liberalizm , konserwatyzm , nacjonalizm , urbanizacja , abolicjonizm , socjalizm , komunizm , impresjonizm , naturalizm , idealizm , realizm , wojna secesyjna , antysemityzm , „biali” , „czerwoni” , kulturkampf , „rugi pruskie” , Hakata , endecja , wojna pozycyjna , wojna błyskawiczna , rewolucja proletariatu

Ocena dobra:

Uczeń:

1. wyjaśnia przyczyny i okoliczności zamachu stanu Napoleona w 1799 r.
2. przedstawia genezę i skutki wojen napoleońskich
3. przedstawia postanowienia pokoju w Tylży i określa jego znaczenie dla sytuacji politycznej w Europie
4. omawia najważniejsze problemy społeczne w Księstwie Warszawskim (sprawa mieszczan i chłopstwa)
5. wymienia najważniejsze osiągnięcia gospodarcze i kulturalne Ks. Warszawskiego
6. charakteryzuje układ sił politycznych po Kongresie Wiedeńskim w Europie
7. rozumie związki przyczynowo -skutkowe zachodzące między rozwojem gospodarki a rozwojem demograficznym oraz rozwojem techniki i przemianami społecznymi
8. charakteryzuje główne nurty filozoficzne XIX wieku
9. wymienia najważniejsze cechy kierunków artystycznych
10. charakteryzuje skutki ekspansji kolonialnej w XIX wieku
11. przedstawia konsekwencje powstania Niemiec i Włoch
12. ocenia dorobek polityczny Wiosny Ludów
13. omawia genezę powstania listopadowego i styczniowego
14. przedstawia znaczenia powstań (listopadowe i styczniowe) dla Polaków
15. charakteryzuje główne obozy polityczne Wielkiej Emigracji
16. ocenia rolę przywódców w powstaniach (listopadowym i styczniowym)
17. porównuje charakter i zasięg powstań polskich w XIX wieku
18. porównuje sytuację gospodarczą , kulturalną i społeczną Polaków w trzech zaborach
19. ocenia rolę kultury w utrzymaniu tożsamości narodowej
20. charakteryzuje polskie ugrupowania polityczne powstałe w XIX wieku
21. wyjaśnia cele działań poszczególnych ugrupowań politycznych na ziemiach polskich
22. przedstawić przyczyny klęski państw centralnych
23. określić rolę USA w kształtowaniu sytuacji politycznej podczas I wojny światowej
24. omówić przyczyny wybuchu rewolucji lutowej i październikowej w Rosji
25. omówić sytuację polityczną w Rosji po rewolucji lutowej i październikowej
26. pojęcia

Miedzy I a II wojną światową.

Ocen dopuszczająca: Uczeń:

1. wie, że w latach 1919 - 1920 obradowała w Paryżu konferencja pokojowa i wymienia jej najważniejsze postanowienia

2. wie, że w latach 1929 - 1933 panował w gospodarce światowej wielki kryzys gospodarczy. Wymienia jego najważniejsze przejawy.
3. wie, kiedy i w jakich państwach narodził się nazizm i faszyzm, zna nazwiska Adolfa Hitlera i Benito Mussoliniego.
4. wie, że w latach 1936 - 39 toczyła się w Hiszpanii wojna domowa.
5. zna sojuszników obu walczących stron
6. wie, czym była oś Rzym - Berlin - Tokio, zna najważniejsze postanowienia konferencji w Monachium
7. potrafi wymienić najważniejszych przedstawicieli nauki i sztuki omawianego okresu.
8. wie, że w listopadzie 1918r. powstały zręby odrodzonego państwa polskiego,
9. zna postać Józefa Piłsudskiego,
10. zna datę pierwszych wyborów do Sejmu Ustawodawczego, zna postanowienia traktatu wersalskiego wobec Polski
11. wie, że w latach 1920 - 21 toczyła się wojna pomiędzy polską i państwem radzieckim, podaje datę pokoju ryskiego, zna wyniki plebiscytów i daty powstań śląskich.
12. zna datę roczną uchwalenia Konstytucji marcowej,
13. zna postać pierwszego prezydenta II RP
14. wie, że w maju 1926r. doszło do przewrotu wojskowego,
15. zna datę uchwalenia Konstytucji kwietniowej
16. wie, jakie roszczenia terytorialne w 1938r. Polska wysunęła wobec Czechosłowacji,
17. zna pakt Ribbentrop - Mołotow i wie, że zawierał tajny protokół,
18. potrafi wymienić najważniejsze elementy reformy gospodarczej,
19. wie, że II RP była państwem wielonarodowym, potrafi wymienić najliczniejsze mniejszości narodowe.

Ocena dostateczna:

Uczeń:

1. umie wskazać na mapie nowe państwa powstałe po I wojnie światowej w Europie,
2. zna problematykę wielkiego kryzysu gospodarczego lat 30 - tych
3. zna systemy sprawowania władzy przez faszystów i nazistów oraz definiuje ustrój totalitarny,
4. umie wyjaśnić podstawowe pojęcia związane z tematem,
5. umie wskazać na mapie politycznej Europy w okresie międzywojennym granice Niemiec i Włoch ok. 1933 r
6. charakteryzuje okoliczności przyłączenia Austrii do Niemiec i upadku Czechosłowacji,
7. zna pojęcia: Anschluss, konferencja w Monachium, Protektorat Czech i Moraw,
8. wymienia przedstawicieli nauki i sztuki oraz ich dokonania
9. wymienia kierunki w sztuce międzywojennej
10. zna proces formowania się władz odrodzonego państwa polskiego w latach 1916 – 1919,
11. zna podstawowe pojęcia związane z tematem: Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, Tymczasowy Naczelnik Państwa, Sejm Ustawodawczy,
12. zna przebieg wojny polsko - radzieckiej w latach 1920 – 1921,
13. posługuje się podstawowymi pojęciami - kampania kijowska, bitwa warszawska, pokój ryski,
14. umie wskazać na mapie granice II Rzeczypospolitej,

15. zna główne postanowienia Konstytucji kwietniowej,

16. zna pojęcia: sanacja, BBWR. Umie wskazać na mapie granice II RP oraz państw sąsiednich.

Ocena dobra:

Uczeń

1. charakteryzuje założenia systemu wersalskiego i jego funkcjonowanie w praktyce,
2. umie wyjaśnić, dlaczego powstanie nowych państw nie rozwiązało problemów narodowościowych w Europie,
3. charakteryzuje przyczyny, przejawy i następstwa wielkiego kryzysu,
4. zna rolę USA w gospodarce światowej,
5. omawia sytuację wewnętrzną w państwie radzieckim w latach trzydziestych,
6. zna pojęcia: interwencjonizm państwowy, keynesizm,
7. zna okoliczności powstania „osi”, przyłączenia Austrii do Niemiec i upadku Czechosłowacji,
8. umie wskazywać na mapie politycznej Europy okresu międzywojennego Hiszpanię, Austrię, Czechosłowację, charakteryzuje poszczególne kierunki w sztuce i podaje ich przedstawicieli,
9. zna najważniejsze dokonania na polu nauki,
10. omawia sprawę polską podczas I wojny światowej, proces formowania się władz centralnych, okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego i decyzje konferencji pokojowej w sprawie polskiej,
11. 10. charakteryzuje proces ustalania granicy Rzeczypospolitej z Niemcami, Rosją, Czechosłowacją, Ukrainą,
12. zna pojęcia: sojusz,
13. umie wskazać na mapie granice II Rzeczypospolitej,
14. 13. omawia okoliczności uchwalenia Konstytucji marcowej, jej główne postanowienia, okoliczności zabójstwa Gabriela Narutowicza,
15. wskazuje ważniejsze obozy polityczne,
16. charakteryzuje okoliczności zamachu majowego i system rządów sanacyjnych, okoliczności uchwalenia i główne postanowienia Konstytucji kwietniowej.

Ocena bardzo dobra: Uczeń:

1. opisuje funkcjonowanie systemu wersalskiego i waszyngtońskiego, zna pojęcia: Plan Dawesa i plan Younga,
2. opisuje sytuację wewnętrzną w państwie radzieckim w latach 1919 – 1934, - rozwija skrót: ZSRR, OGPU, NKWD, NEP,
3. charakteryzuje przemiany polityczne na Bliskim Wschodzie po I wojnie Światowej,
4. charakteryzuje sytuację na świecie w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku,
5. omawia postęp techniczny, jaki dokonał się w latach 1918- 1939,
6. umie opracować metaplan na temat sytuacji wewnętrznej w ZSRR w latach trzydziestych,
7. charakteryzuje systemy totalitarne, metody sprawowania władzy, politykę nazistów wobec Żydów, - umie wyjaśnić pojęcia związane z tematem,
8. charakteryzuje sytuację międzynarodową przed wybuchem II wojny światowej,
9. opisuje aneksje terytorialne państw osi,
10. zna działalność Kominternu,
11. umie opracować drzewko decyzyjne na temat „ Jaką decyzję powinny podjąć władze Czechosłowacji wobec postanowień konferencji w Monachium
12. charakteryzuje przemiany zachodzące w nauce okresu międzywojennego i podaje ich konsekwencje, - wyciąga samodzielnie wnioski i dokonuje oceny na podstawie dostępnych źródeł, - charakteryzuje koncepcje granic państwa, wysuwanych przez polskie obozy polityczne,

przebieg wojny polsko - ukraińskiej, powstania wielkopolskiego, konfliktu z Czechosłowacją, pierwszych walk z Armią Czerwoną,

13. omawia proces ustalania granic państwa polskiego i konflikty z nim związane,

14. umiejętność wskazania na mapie granic II Rzeczypospolitej,

15. charakteryzuje trudności w unifikacji kraju i omawia sukcesy oraz trudności polskiej gospodarki w okresie międzywojennym.

II wojna światowa.

Ocena dopuszczająca: Uczeń:

1. zna podstawową chronologię walk w Europie, Afryce i na Bliskim Wschodzie, 2. zna podstawową chronologię walk w Europie, Afryce ZSRR i Dalekim oraz Bliskim Wschodzie, wymienia cele Karty Atlantyckiej, miejsce, czas trwania i najważniejszych uczestników konferencji Wielkiej Trójki, 3. definiuje pojęcie Holocaustu i opisuje sytuację ludności żydowskiej, słowiańskiej i romskiej w czasie II wojny światowej, 4. podaje podział ziem polskich pod okupacją radziecką i niemiecką, 5. przedstawia losy Polaków pod jedną z okupacji, 6. wymienia skutki II wojny światowej, 7. zna podstawowe daty i kluczowe postacie.

Ocena dostateczna: Uczeń:

1. charakteryzuje przyczyny i przebieg działań wojennych w Polsce, Finlandii, Belgii, Holandii, Francji, bitwę o Anglię i Atlantyk, 2. zna przyczyny ataku Japończyków na Pearl Harbor, 3. zna układy pomiędzy Polską, Francją i Anglią oraz pakt Ribbentrop – Mołotow, 4. porównuje przebieg kampanii w Afryce, z walkami na łuku kurskim, na ziemiach polskich, bitwę o Berlin, zna czas i skutek lądowania wojsk sprzymierzonych w Normandii, 5. porównuje decyzje, które zapadły na konferencjach Wielkiej Trójki i podaje ich sposoby realizacji, 6. podaje czas i miejsce powołania ONZ i jej najważniejsze cele, 7. wyjaśnia różnicę pomiędzy obozami pracy i koncentracyjnymi, 8. opisuje założenia polityki eksterminacyjnej wobec mieszkańców Europy, 9. przedstawia losy jeńców wojennych w czasie II wojny światowej, 10. potrafi samodzielnie omówić tzw. sprawę polską podczas II wojny światowej oraz wskazać, posługując się podręcznikiem jej najistotniejsze etapy, 11. charakteryzuje losy Polaków przesiedlonych, wysiedlonych i wywożonych na przymusowe roboty do Rzeszy i do łagrów w ZSRR, 12. opisuje losy oficerów polskich jako jeńców radzieckich.

Ocena dobra: Uczeń:

1. potrafi wskazać pozytywy i negatywy układów polsko - francuskiego i polsko - angielskiego, 2. ocenia stan sił Polski i Niemiec w przededniu II wojny światowej, 3. omawia „Plan Biały” - (Fali Weiss), plan polskiej obrony, 4. dokonuje analizy porównawczej kampanii w Polsce i Europie, 5. opisuje przebieg działań zbrojnych w Europie, Afryce, Dalekim i Bliskim Wschodzie, 6. zna i przedstawia udział polskich żołnierzy w II wojnie światowej na różnych frontach, 7. charakteryzuje okoliczności utworzenia II frontu w Europie, 8. podaje założenia Karty Atlantyckiej, 9. uzasadnia decyzję Wielkiej Trójki wobec Niemiec i Polski, 10. ocenia cele ONZ, przedstawia rolę Polski w tworzeniu ONZ, 11. charakteryzuje politykę eksterminacyjną Niemiec wobec narodów Europy oraz politykę Japonii na Dalekim Wschodzie, 12. zna los ludności pochodzenia japońskiego w USA, 13. potrafi powiązać losy państwa i narodu polskiego w okresie II wojny światowej z sytuacją międzynarodową, 14. opisuje dzień powszedni w okupowanej Polsce, 15. wskazuje różnice pomiędzy okupacją niemiecką, na ziemiach wcielonych do Rzeszy, w GG i na ziemiach zajętych przez ZSRR, 16. potrafi powiązać procesy dekolonizacyjne oraz przemiany polityczne na świecie ze skutkami II wojny światowej.

Ocen bardzo dobra: Uczeń:

1. opisuje skutki II wojny światowej dla Europy, Afryki i Dalekiego Wschodu, 2. wyciąga wnioski i potrafi wyrazić swoje zdanie, 3. umie dokonać krytycznej analizy walki z okupantem niemieckim i radzieckim, 4. opisuje skutki zrzućenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki, 5. potrafi ocenić przebieg działań zbrojnych w końcowym etapie wojny, 6. ocenia rolę II frontu dla walk w Europie, 7. przedstawia własną ocenę podziału Europy na dwa obozy wpływów, 8. charakteryzuje przebieg konferencji Wielkiej Trójki, ocenia rolę Stalina na konferencjach, 9. dokonuje analizy dokumentów i postanowień konferencji w Teheranie, Jałcie i Poczdamie, 10. przedstawia na podstawie źródeł opis życia w gettach, deportacje, zsyłki, medyczne eksperymenty w obozach, 11. potrafi wskazać związki pomiędzy polityką zagraniczną RP a wybuchem wojny z Niemcami i agresją ZSRR w 1939r. 12. dokonuje opisu życia ludności cywilnej pod okupacją niemiecką i w Europie Zachodniej umie przedstawić różnice i podobieństwa.

Ocena celująca: Uczeń:

1. wiedzą i umiejętnościami wykracza poza wcześniejsze poziomy, dodatkowo dokonuje porównań, analizują teksty źródłowe i wyciąga wnioski, 2. charakteryzuje zagrożenia wynikające z posiadania broni atomowej, konsekwencje jej użycia,
3. ocenia zasadność użycia broni atomowej, 4. podaje przykłady realizacji zadań ONZ i dokonuje oceny i wartościowania postanowień Wielkiej Trójki wobec Polski i Niemiec, 5. umie wskazać ich współczesne konsekwencje, 6. omawia konsekwencje Holocaustu, procesy norymberskie i akty ludobójstwa zarówno podczas II wojny światowej jak i obecnie, 7. uczeń potrafi wygłosić referat na omawiany temat, w którym przedstawia własne opinie poparte analizą źródeł oraz literaturą przedmiotu, 8. rozwija umiejętności selekcjonowania materiałów, poszukiwania i analizowania źródła.
9. II połowie lat 80 - tych, dokonuje oceny decyzji władz i opozycji o podjęciu rozmów przy „okrągłym stole”.
10. Przedstawia sytuację Kościoła katolickiego i innych wyznań w Polsce i na świecie w XX wieku.
11. Ocenia zmiany jakie zaszły w Kościele po II wojnie światowej.
12. Ocenia działalność Jana Pawła II jako głowy Kościoła i autorytetu moralnego.

Od końca II wojny światowej do czasów współczesnych.**Ocena dopuszczająca: Uczeń:**

1. zna poszczególne zagadnienia omawianego tematu, zna podstawowe daty i kluczowe postacie,
2. wie, które państwa znalazły się w strefie dominacji ZSRR, 3. potrafi wskazać je na mapie, 4. uczeń wymienia najważniejsze etapy procesu integracji europejskiej, 5. wymienia nazwiska ojców zjednoczonej Europy, 6. wymienia w układzie chronologicznym kolejne wydarzenia „jesieni narodów”, 7. wymienia kolejne etapy przejmowania władzy przez komunistów w Polsce, wprowadzenia systemu stalinowskiego i procesu destalinizacji, 8. wymienia podstawowe daty i fakty związane z problematyką państwo - kościół w PRL, 9 wymienia podstawowe daty i fakty związane z początkiem III RP.

Ocena dostateczna: Uczeń:

1. potrafi samodzielnie omówić procesy i wydarzenia polityczne na świecie w okresie powojennego półwiecza,
2. wskazuje najważniejsze etapy przejmowania władzy przez komunistów w krajach Europy środkowowschodniej, potrafi wymienić nazwiska ich przywódców, 3. charakteryzuje proces integracji europejskiego Zachodu w porządku chronologicznym, 4. omawia najważniejsze etapy „Jesieni narodów”, 5. omawia skutki II wojny dla Polski,

6. wskazuje na mapie zmiany terytorialne, jakie zaszły na skutek decyzji w Jałcie i Poczdamie, 7. wymienia przejawy ograniczania suwerenności Polski, 8. zna cele i metody polityki władz wobec Kościoła, charakteryzuje postawę duchowieństwa, 9. omawia podstawową faktografię związaną z wystąpieniami społecznymi w Polsce, 10. wymienia i częściowo omawia podstawowe fakty związane z początkiem III RP, 11. zna pozycję Kościoła katolickiego w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej, 12. zna pojęcie - konkordat.

Ocena dobra: Uczeń:

1. potrafi powiązać procesy zachodzące na świecie (wyciąg zbrojeń, podział świata na strefę lepiej rozwiniętą cywilizacyjnie i objętą dyktaturą radziecką, rozwój technologii) z zimnowojennymi zmaganiem supermocarstw,

- charakteryzuje unifikację państw bloku socjalistycznego pod względem politycznym i gospodarczym,

2. wymienia najważniejsze kryzysy (np. na Węgrzech, w Czechosłowacji), 3. omawia najważniejsze etapy „Jesieni narodów”, 4. umie wskazać znaczenie rozszerzenia NATO, 5. wie jakie konflikty wybuchły w Europie po 1989r., 6. charakteryzuje procesy gospodarcze, jakie towarzyszyły odbudowie Polski ze zniszczeń wojennych,

7. wie, na czym polegało umacnianie systemu stalinowskiego w Polsce i charakteryzuje przejawy destalinizacji,

8. wyjaśnia założenia polityki państwa i ich realizację wobec Kościoła i stosunek duchowieństwa do niej,

9. ocenia znaczenie wyboru Karola Wojtyły na Papieża, 10. wymienia przykłady represjonowania duchowieństwa, 11. omawia genezę i przebieg wystąpień społecznych w Polsce, 12. omawia politykę władz w początkach lat 80 — tych, 13. charakteryzuje postawy i warunki życia społeczeństwa, 14. omawia problem ekumenizmu, 15. zna nowe ruchy religijne, 16. umie wskazać zagrożenia wynikające z działalności sekt.

Ocena bardzo dobra: Uczeń:

1. charakteryzuje metody sprawowania władzy, 2. wskazuje przyczyny kryzysów politycznych państw bloku komunistycznego i omawia ich przebieg,

3. wie, jakie zadania stoją przed UE, 4. zna instytucje UE i wskazuje ich najważniejsze kompetencje, 5. przedstawia procesy, które doprowadziły do przemian w państwach bloku wschodniego,

6. wskazuje rolę polskiego społeczeństwa w procesach demokratyzacji w Europie, 7. charakteryzuje układ polityczny w Polsce i jego ewolucję w 1945r. oraz po roku 1947, 8. wskazuje cechy systemu stalinowskiego w Polsce,

9. omawia przejawy destalinizacji, 10. tłumaczy rolę Kościoła i duchowieństwa dla społeczeństwa polskiego, 11. dokonuje samodzielnej oceny działań władz państwowych wobec Kościoła katolickiego,

12. charakteryzuje sytuację polityczną i społeczną - ekonomiczną w Polsce w II połowie lat 80 - tych,

13. dokonuje oceny decyzji władz i opozycji o podjęciu rozmów przy „okrągłym stole”, 14. przedstawia sytuację Kościoła katolickiego i innych wyznań w Polsce i na świecie w XX wieku, 15. ocenia zmiany jakie zaszły w Kościele po II wojnie światowej, 16. ocenia działalność Jana Pawła II jako głowy Kościoła i autorytetu moralnego.

Ocena celująca: Uczeń:

1. umie omówić przebieg zimnej wojny, podając własny punkt widzenia na sprawy z nią związane, uzasadniając swoje stanowisko faktami zawartymi w materiale źródłowym i literaturze uzupełniającej,

2. umie wskazać cechy państwa socjalistycznego w zakresie polityki i ideologii, 3. umie wykazać jedność i rozbieżność w ruchu komunistycznym, 4. dokonuje oceny pozytywnych i negatywnych skutków zjednoczenia Europy, 5. zna drogę Polski do członkostwa w UE, 6. dokonuje syntetycznego i analitycznego ujęcia globalnych procesów, które doprowadziły do upadku komunizmu,

7. dostrzega przemiany zachodzące w społeczeństwach postkomunistycznych, 8. potrafi wykazać kontrowersję wokół obchodów milenium państwa polskiego, 9. charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec nowej rzeczywistości, 10. omawia działania opozycji i sposoby jej zwalczania przez nowe władze, 11. wyjaśnia, dlaczego reformy Michaiła Gorbaczowa miały tak wielkie znaczenie dla uruchomienia procesu przekształceń ustrojowych w Polsce, zmierzających do demokratyzacji życia publicznego,

12. dostrzega zależności między kulturą i nauką, a innymi dziedzinami życia społeczno - politycznego, swobodnie operuje nazwami kierunków w sztuce i filozofii.